Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Навчально-науковий інститут культури і мистецтв

Кафедра хореографії та музичного мистецтва

Кафедра сценічного мистецтва, естради та методики режисерування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор НН інституту культури і мистецтв
_____ Олена УСТИМЕНКО-КОСОРІЧ
«31» серпня 2023 р.

ПРОГРАМА ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ

Комплексний кваліфікаційний екзамен з фахових дисциплін

галузь знань	02 Культура і мистецтво
спеціальність	025 Музичне мистецтво
освітня програма	Музичне мистецтво другого (магістерського) рівня вищої освіти
мова навчання	українська

Погоджено науково-методичною комісією
НН інституту культури і мистецтв
«31» серпня 2023 р.
Голова _____ Олександр РУДЕНКО

Суми – 2023

Розробники:

Єрьоменко Наталія Олександрівна – викладач кафедри хореографії та музичного мистецтва

Заболотний Іван Петрович – заслужений діяч мистецтв України, професор, професор кафедри хореографії та музичного мистецтва

Корякін Олексій Олексійович – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування

Руденко Олександр Федорович – доктор філософії, старший викладач кафедри хореографії та музичного мистецтва

Стахевич Олександр Григорович – доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри музикознавства та культурології

Тарапата-Більченко Лідія Григорівна – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри хореографії та музичного мистецтва

Фоломєєва Наталія Аркадіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри хореографії та музичного мистецтва
Протокол № 8 від «29» червня 2023 р.

Завідувач кафедри
доктор педагогічних наук, професор _____ Ольга ЄРЕМЕНКО

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування
Протокол № 1 від «29» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри
кандидат педагогічних наук, доцент _____ Олексій КОРЯКІН

1. Мета та завдання підсумкової атестації

Атестація випускників освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженої вченою радою СумДПУ імені А.С. Макаренка (протокол №10 від 27.04.2020 року), проводиться у формі захисту кваліфікаційної роботи та комплексного кваліфікаційного екзамену з фахових дисциплін.

Комплексний кваліфікаційний екзамен з фаху спрямований на оцінювання рівня сформованості таких фахових компетентностей випускника, як: здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції (ФК 1); здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності (ФК 4); здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу (ФК 8); здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської діяльності (ФК 9); здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві та музичній педагогіці (ФК 10); здатність ефективно використовувати музично-технічні засоби у виконавській діяльності (ФК 11).

Як частина підсумкової атестації випускників комплексний екзамен з фаху виявляє рівень сформованості інтегральної компетентності (ІК) як здатності розв’язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

На кваліфікаційному екзамені з фаху магістранти мають демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності; здійснювати виконавську інтерпретацію музичних творів відповідно до їх жанрово-стильового та художньо-образного контексту.

Кваліфікаційний іспит з фаху має комплексний характер та поділяється на дві складові: виконання сольної концертної програми; виступ в якості ансамбліста. Кожна з частин комплексного кваліфікаційного екзамену оцінюється відповідно до шкали та критеріїв оцінювання.

2. Передумови підсумкової атестації

Передумовою успішного складання комплексного кваліфікаційного іспиту з фахових дисциплін є опанування студентом змісту таких навчальних дисциплін як «Фах» (ОК 7), «Ансамблеве виконавство» (ОК 8), «Сценічно-виконавська майстерність» (ОК 5) відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Високому рівню сформованості фахових компетентностей випускника сприятиме вивчення ним таких вибіркових дисциплін як «Виконавська інтерпретація», «Концертмейстерський клас», «Хор», «Оркестр»,

«Диригування», «Камерний солоспів» та інших, анотованих у переліку вибіркових дисциплін кафедрою хореографії та музичного мистецтва, а також кафедрою сценічного мистецтва, естради та методики режисерування.

3. Програмні результати навчання

Комплексний кваліфікаційний екзамен з фахових дисциплін перевіряє наявність таких програмних результатів навчання:

Знання: принципів виконавської культури, критеріїв концертного виконавства; організації самостійної роботи, критеріїв якісного виконання музичних творів. **Уміння:** організовувати самостійну роботу з фаху, опановувати нові виконавські прийоми та техніки; здійснювати концертно-виконавську діяльність, демонструвати артистизм та технічну майстерність.	**ПРН 1**	Володіти професійними навичками виконавської (диригентської) та творчої діяльності.
Знання: особливостей стилів, жанрів, певної доби до якої належать музичні твори. **Уміння:** здійснювати відтворення драматургічної концепції музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.	**ПРН 3**	Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві
Знання: складових музичних форм та виконавських стилів, основних елементів музичного твору, художніх та технічних завдань твору. **Уміння:** здійснювати аналіз музичних творів стосовно виявлення сольних/ансамблевих виконавських та диригентських труднощів, а також визначення особливостей художнього змісту.	**ПРН 4**	Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
Знання: змісту художньої твору та його мистецько-виконавської інтерпретації, виконавсько-технічних прийомів та художньо-виразних засобів, які використовуються для розкриття драматургії твору. **Уміння:** визначати та емоційно відтворювати драматургічну концепцію музичного твору.	**ПРН 5**	Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.
Знання про: засоби музичної виразності; складові аналізу музичних творів; взаємозв'язок та міжпредметні зв'язки. **Уміння:** обґрунтувати використання тих чи інших засобів музичної виразності під час практичного-аналітичного розбору та художнього виконання твору.	**ПРН 6**	Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та музикознавчих інтерпретацій
Знання: змісту та форм взаємодії та співробітництва у закладах сфери культури і мистецтва. **Уміння:** налаштувати спілкування, взаємодію та співробітництво методом налагодження діалогу та індивідуальних/колективних взаємовідносин. **Комунікація:** взаємодія з керівництвом, колегами, педагогами, студентами.	**ПРН 11**	Здатність співробітництва, діалогу та реалізації продуктивних форм взаємодії у мистецькому закладі.
Знання: змісту музичного мистецтва, мистецьких цінностей, естетичних ідеалів та національної свідомості. **Уміння:** розвивати мистецькі цінності, демократичні та естетичних ідеали, гуманістичну мораль та національну свідомість засобами вокального мистецтва. **Комунікація:** сценічна взаємодія зі слухачами та іншими артистами	**ПРН 12**	Здатність розвивати у суспільстві засобами музичного мистецтва загальнолюдські та мистецькі цінності, демократичні та естетичні ідеали, гуманістичну мораль та національну свідомість.

4. Критерії оцінювання

4.1. Академічний спів

Рівень підготовки майбутнього магістра **оцінюється за 100-бальною шкалою.** Оцінкою з комплексного кваліфікаційного екзамену **є сума балів,** отриманих випускником за результатами перевірки його компетентності як соліста-вокаліста **(0 – 50 балів**) та артиста вокального ансамблю **(0 – 50 балів)**.

На комплексному кваліфікаційному іспиті студент має виконати шість сольних та два ансамблевих вокальних твори: старовинна арія, оперна арія XIX-XX століття, романс зарубіжного композитора, романс українського композитора, українська народна пісня, твір за вибором.

Першою частиною комплексного кваліфікаційного екзамену є сольне виконання програми.

Рівень підготовки випускника як соліста оцінюється за такими критеріями: володіння вокальною технікою, професійною дихальною опорою, високою співочою позицією, рівним звучанням голосу у головному та грудному регістрах, чистотою інтонування, природним тембром; відповідність художнього образу вокально-тембральним засобам голосу; акторська майстерність; відповідність сценічному образу.

Шкала оцінювання:

46-50 балів («відмінно») – досконале володіння всіма можливостями голосу, який звучить збагачено та рівно у головному та грудному регістрах, має широкий діапазон і яскраве тембральне забарвлення; професійне володіння кантиленою та співочим диханням; впевнене, майстерне розкриття глибини авторського задуму твору та яскрава реалізація артистичного потенціалу.

41-45 балів («дуже добре») – належне володіння всіма можливостями голосу без суттєвих помилок: рівністю його звучання у головному та грудному регістрах, широким діапазоном і яскравим тембральним забарвленням; професійне володіння кантиленою та співочим диханням; належне емоційно-виразне розкриття задуму вокальних творів, розуміння їх стилю й жанровості.

37-40 балів («добре») – належне володіння всіма можливостями голосу, проте з певними недоліками: дещо форсованим звуком, горловими відтінками, іноді неточною інтонацією; за належне емоційно виразне розкриття задуму вокальних творів, розуміння їх стилю й жанровості, однак з недостатнім проявом акторських здібностей.

33-36 балів («задовільно») – посереднє володіння всіма можливостями голосу: слабка дихальна опора, тембральна нерівність, метро-ритмічна нестабільність і пластична невиразність, недостатньо висока співоча позиція, нечітка артикуляція та дикція, акторська робота є невиразною.

30-32 бали («достатньо») – доволі посереднє володіння вокальною технікою та акторською майстерністю, дуже низький художній рівень виконання творів.

0-29 балів («незадовільно») – відсутність розвитку вокально-музичних даних, невиразну творчу думку та акторську роботу, художній образ не розкрито.

Рівень підготовки випускника як артиста вокального ансамблю оцінюється за такими критеріями:

- точність інтонування у процесі відтворення вокальної партії ансамблевого вокального твору (точність інтонування партії, побудова фраз, речень, доцільність артикуляції, наявність динамічної шкали тощо);

- майстерність ансамблевої взаємодії між артистами-вокалістами, синхронність артикулювання елементів музичної фактури (злагодженість ансамблевого виконання, інтонаційна логіка, збереження ансамблевої динаміки тощо);
- здатність вибудовувати динамічний баланс вокальних партій, у ансамблевому виконанні (відчуття балансу партій та голосів, їх тембру, динамічності побудови вокального ансамблевого твору тощо);
- узгодженість вокальних партій з загальною драматургією ансамблевого твору (якість формопобудови, переконливість кульмінацій, природність або штучність розвитку, стильова та жанрова відповідність інтерпретації ансамблевого твору);
- артистизм, сценічний образ і рух та реалізація творчої індивідуальності виконавця вокального ансамблю (переконливість передачі образу, змістовність сценічних рухів, використання площі сцени, інтегрованість індивідуальності виконавця у зміст художнього образу ансамблевого вокального твору тощо).

Шкала оцінювання:

46-50 балів («відмінно») – студент досконало володіє теоретичними питаннями з методики, має глибокі системні теоретичні та практичні знання в галузі вокальної педагогіки, вміє творчо використовувати їх у різних педагогічних ситуаціях; має високу вокально-мовленнєву культуру, користується науковою термінологією та вміє влучно застосовувати наукові та емпіричні методи роботи, володіє методами психофізіологічної діагностики, має емпатичні здібності, сформований вокальний та емоціональний слух; студент знає основну навчально-методичну літературу з питань вокальної педагогіки та імена провідних вчених; глибоко і критично мислить, долучає до відповіді самоосвітні знання з інших видів мистецтв та галузей знань.

41–45 балів («дуже добре») – студент володіє системними теоретичними і практичними знаннями з методики викладання, вільно орієнтується в основних питаннях вокальної педагогіки, може їх теоретично обґрунтувати та навести практичні приклади; відповідь відзначається логічністю, застосуванням вокальної термінології, вмінням створити позитивний емоційний фон сприйняття; його вокально-мовленнєва культура розвинена, він добре володіє комунікативними компетенціями, однак в процесі відповіді допускає незначні помилки, які здатен миттєво виправити.

37–40 балів («добре») – студент демонструє належне володіння системними теоретичними і практичними знаннями та вміннями з вокальної методики та практики, він спроможний підтвердити теорію практичними прикладами, знає навчально-методичну літературу з вокальної педагогіки та її основні положення, користується вокальною термінологією, здатен розкрити сутність основних процесів, пов’язаних з вокальною педагогікою, але інколи може допускати деякі неточності і помилки.

33–36 балів («достатньо») – студент виявляє посередні знання теоретичного і практичного матеріалу з допущенням суттєвих помилок, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння знань; студент не спроможний навести практичні приклади застосування методичних знань, не знає основної вокальної термінології, або допускає суттєві помилки у її застосуванні, які не помічає. Культура мовлення та спілкування - посередня, бракує точності та логічності у викладенні матеріалу.

30–32 бали («задовільно») – студент має слабкі, фрагментарні знання з методики викладання фаху, він не здатен логічно побудувати свою відповідь без сторонньої допомоги. Розуміння процесів вокальної роботи – поверхове. Допускаються значні помилки у знаннях теоретичного матеріалу та у практичних вміннях.

0–29 балів («незадовільно») – знання студента слабкі, розрізнені, безсистемні, він не здатен поєднати методичні знання з практичними вміннями, або виконує цю дію з помилками, спроби відповіді на питання білету - невдалі, чи то студент зовсім відмовляється відповідати на них.

4.2. Естрадний вокал

Рівень підготовки майбутнього магістра **оцінюється за 100-бальною шкалою.** Оцінкою з комплексного кваліфікаційного екзамену **є сума балів,** отриманих випускником за результатами перевірки його компетенцій як соліста – вокаліста **(0 – 50 балів**) та артиста естрадного вокального ансамблю **(0 – 50 балів)**.

Передбачається виконання студентом восьми естрадних вокальних творів сольної програми та чотирьох творів в складі естрадного вокального ансамблю: світовий естрадний хіт мовою оригіналу, українська естрадна пісня або естрадний романс, українська народна пісня у сучасній естрадній обробці, естрадний романс або балада мовою оригіналу, пісня (сцена) з мюзиклу або вокальний твір з саундтреку до фільму та один твір на вибір випускника); сучасний естрадний ансамблевий вокальний твір українських композиторів (або українською мовою), ансамблевий твір з мюзиклу або з саундтреку до фільму, світовий естрадний хіт мовою оригіналу та один твір на вибір випускників.

Першою частиною комплексного кваліфікаційного екзамену з естрадного співу є сольне виконання програми з восьми естрадних вокальних творів.

Рівень підготовки випускника як соліста оцінюється за такими критеріями:

- знання музичного тексту вокального твору (якість вивчення твору, пам’ять, текстова точність, темпова та метро-ритмічна чіткість, відсутність зупинок тощо);
- оволодіння вокальною технікою (якість використання вокального дихання, змістовність використаних технік звуковидобування, використання відповідних вокальних прийомів та технік відповідно зо змісту вокальних творів);
- точність інтонування (інтонаційна логіка, побудова фраз, речень, доцільність артикуляції, наявність динамічної шкали тощо);
- баланс звучання у обох регістрах, природність тембру (стабільність звучання голосу у головному та грудному регістрах, відчуття тембру, звукового колориту тощо);
- оволодіння методикою використання засобів музично – технічного комплексу у процесі виконання вокальних творів (використання мікрофону для акцентування динамічних відтінків, органічність співу з мікрофоном, оперування мікрофонним кабелем, тощо);
- виконавська інтерпретація вокального твору (стильова та жанрова відповідність інтерпретації вокального твору, якість формопобудови, переконливість кульмінацій, природність або штучність розвитку тощо);

- артистизм, сценічний образ і рух та реалізація творчої індивідуальності виконавця (переконливість передачі образу, змістовність сценічного руху, використання площі сцени, інтегрованість індивідуальності виконавця у зміст художнього образу вокального твору тощо).

Шкала оцінювання:

46-50 балів («відмінно») – переконлива інтерпретація творів, виразне та яскраве виконання, інтонаційна чистота, впевнене знання музичного тексту твору; створення емоційної драматургії сценічного виконання твору, повна реалізація художнього образу, високий художній рівень виконання творів, розкриття вокальної природності голосу (гнучкості, легкості у виконанні різних технічних, динамічних та штрихових прийомів); компетентне володіння мікрофоном, використання мікрофону для посилення динаміки та художнього змісту вокальних творів.

41-45 балів («дуже добре») – якісна інтерпретація творів, виразне виконання, інтонаційна точність, достатнє знання музичного тексту твору; достатня реалізація художнього образу, достатній художній рівень виконання творів, розкриття вокальної природності голосу (гнучкості, легкості у виконанні різних технічних, динамічних та штрихових прийомів); достатнє володіння мікрофоном, використання мікрофону для посилення динаміки та художнього змісту вокальних творів.

37-40 балів («добре») – задовільна інтерпретація творів, достатньо виразне та виконання, задовільна інтонаційна точність, задовільне знання музичного тексту твору; задовільна реалізація художнього образу, задовільний художній рівень виконання творів; компетентне володіння мікрофоном, задовільне використання мікрофону для посилення динаміки та художнього змісту вокальних творів.

33-36 балів («задовільно») – недоліки у інтерпретації творів, виконання з недостатньою виразністю, інтонаційні неточності, незадовільне знання музичного тексту твору, немотивовані зупинки; неповна реалізація художнього образу, незначна сценічна скутість, низький художній рівень виконання творів; помилки у використанні мікрофону для посилення реалізації динаміки та художнього змісту вокальних творів.

30-32 бали («достатньо») – недостатня інтерпретація творів, невиразне виконання, суттєві неточності інтонації, значні прогалини у знанні музичного тексту твору, немотивовані зупинки; художній образ не реалізовано, сценічна скутість, дуже низький художній рівень виконання творів; значні помилки у використанні мікрофону у процесі виконання.

0-29 балів («незадовільно») – відсутність виконавської інтерпретація творів, невиразне виконання, неточне інтонування, значні прогалини у знанні музичного тексту твору, твори не виконано до кінця; художній образ не розкрито, відсутність сценічного руху, незадовільний художній рівень виконання творів; незадовільний рівень використання мікрофону у процесі виконання.

Рівень підготовки випускника як артиста естрадного вокального ансамблю оцінюється за такими критеріями:

- точність інтонування у процесі відтворення вокальної партії ансамблевого вокального твору (точність інтонування партії, побудова фраз, речень, доцільність артикуляції, наявність динамічної шкали тощо);

- майстерність ансамблевої взаємодії в між артистами-вокалістами у естрадному ансамблі, синхронність артикулювання елементів музичної фактури (злагодженість ансамблевого виконання, інтонаційна логіка, збереження ансамблевої динаміки тощо);

- здатність вибудовувати динамічний баланс вокальних партій, у ансамблевому виконанні (відчуття балансу партій та голосів, їх тембру,

звукового колориту, динамічного характеру естрадного вокального ансамблевого твору тощо);

- узгодженість вокальних партій з загальною драматургією ансамблевого твору (якість формопобудови, переконливість кульмінацій, природність або штучність розвитку, стильова та жанрова відповідність інтерпретації ансамблевого твору);
- оволодіння методикою використання засобів музично-технічного комплексу у процесі виконання ансамблевих вокальних творів (коректне використання мікрофонів для акцентування динамічних відтінків у ансамблевому виконанні, органічність ансамблевого співу з мікрофонами, оперування мікрофонними кабелями, тощо);
- артистизм, сценічний образ і рух та реалізація творчої індивідуальності виконавця в системі естрадного вокального ансамблю (переконливість передачі образу, змістовність сценічних рухів, використання площі сцени, інтегрованість індивідуальності виконавця у зміст художнього образу ансамблевого вокального твору тощо).

Шкала оцінювання:

46-50 балів («відмінно») – переконлива інтерпретація ансамблевих творів, виразне та яскраве виконання, інтонаційна чистота партій, баланс між партіями, впевнене знання музичного тексту твору; створення єдиної емоційної драматургії сценічного виконання твору, повна реалізація художнього образу у відповідному характері, нюансуванні, штрихуванні, повна синхронність артикулювання, відповідність засобів виразності художньо-виконавському змісту ансамблевого твору, високий художній рівень виконання творів; компетентне володіння мікрофоном, використання мікрофону для посилення динаміки та художнього змісту вокальних творів.

41–45 балів («дуже добре») – якісна інтерпретація ансамблевих творів, достатньо виразне та яскраве виконання, достатня інтонаційна чистота партій, достатній баланс між партіями, достатнє знання музичного тексту твору; створення емоційної драматургії сценічного виконання твору, гарна реалізація художнього образу у відповідному характері, нюансуванні, штрихуванні, гарна синхронність артикулювання, достатня відповідність засобів виразності художньо – виконавському змісту ансамблевого твору, достатній художній рівень виконання творів; достатнє володіння мікрофоном, використання мікрофону для посилення динаміки та художнього змісту вокальних творів.

37–40 балів («добре») – задовільна інтерпретація ансамблевих творів, задовільна виразність виконання, якому не вистачає яскравості виконання, задовільна інтонаційна чистота партій, задовільний баланс між партіями, задовільне знання музичного тексту твору; достатня реалізація художнього образу у відповідному характері, штрихуванні, достатня синхронність артикулювання, задовільна відповідність засобів виразності художньо-виконавському змісту ансамблевого твору, задовільний художній рівень виконання творів; задовільне володіння мікрофоном у процесі виконання ансамблевих вокальних творів.

33–36 балів («достатньо») – недоліки у інтерпретації ансамблевих творів, інтонаційні неточності ансамблевий партій, порушений баланс між партіями, задовільне знання музичного тексту твору, немотивовані зупинки у виконанні партії; недоліки у реалізації художнього образу у відповідному характері, помилки у синхронізації артикулювання, недостатня відповідність засобів виразності художньо-виконавському змісту ансамблевого твору, задовільний художній рівень виконання творів; помилки у використанні мікрофону у процесі виконання ансамблевих вокальних творів.

30–32 бали («задовільно») – недоліки у інтерпретації ансамблевих творів, значні інтонаційні неточності ансамблевий партій, значні порушення балансу між партіями, недостатнє знання музичного тексту твору, немотивовані зупинки у виконанні партії; суттєві недоліки у реалізації художнього образу у відповідному характері, значні помилки у синхронізації артикулювання, невідповідність засобів виразності художньо-виконавському змісту ансамблевого твору, низький художній рівень виконання творів; сценічна скутість; значні помилки у використанні мікрофону у процесі виконання ансамблевих вокальних творів.

0–29 балів («незадовільно») – відсутність виконавської інтерпретації ансамблевих творів, дуже значні неточності ансамблевий партій, відсутність балансу між партіями, недостатнє знання музичного тексту твору, твори не виконано до кінця; художній образ не реалізовано, відсутність синхронізації артикуляції, незадовільний художній рівень виконання творів; відсутність сценічного руху; незадовільний рівень використання мікрофону у процесі виконання ансамблевих вокальних творів.

4.3. Хорове диригування

Рівень підготовки майбутнього магістра **оцінюється за 100-бальною шкалою.** Оцінкою з комплексного кваліфікаційного екзамену **є сума балів,** отриманих випускником за результатами перевірки його компетентності в якості хорового диригента **(0-50 балів**), під час практичної роботи з хоровим колективом та у теоретичному аналізі хорових творів **(0-50 балів)**.

Передбачається виконання п’яти різнохарактерних творів із супроводом або без супроводу музичного інструменту; демонстрація роботи з хоровим колективом (на прикладі хорової мініатюри або нескладного хорового твору) – до 10 хвилин; письмовий аналіз трьох хорових творів, що входять до програми кваліфікаційного екзамену.

Першою частиною комплексного кваліфікаційного екзамену з хорового диригування є концертне диригування хором, який виконує п’ять різнохарактерних творів.

Рівень підготовки випускника з хорового диригування оцінюється за такими критеріями:

- формувати професійну компетентність та педагогічну майстерність;
- опанувати знання з теорії техніки диригування;
- практично володіти диригентськими прийомами до рівня навичок;
- володіти диригентськими схемами і вміти застосовувати їх на практиці;
- практично володіти ауфтактами, «точками», внутрішньо-дольовою пульсацією, та іншими прийомами диригентської техніки;
- вміти самостійно познайомитися з хоровим твором і спланувати розучування його з хором;
- володіти комунікаційними прийомами у спілкуванні з хоровим колективом.

Шкала оцінювання:

46-50 балів («відмінно») – студент демонструє яскраву виконавську інтерпретацію вокально-хорових творів; відзначається систематична, результативна, цілеспрямована робота над удосконаленням диригентської техніки із застосуванням ефективних прийомів та методів під час роботи з хором; студент проявляє якісне індивідуальне бачення твору та яскраво розкриває його художній зміст, переконливо застосовуючи елементи мануальної техніки;

під час диригування відмічається наявність диригентської волі та вміння зосереджувати увагу хорового колективу на виконавських завданнях.

41–45 балів («дуже добре») – відзначається систематична, результативна та цілеспрямована робота студента над удосконаленням диригентської техніки; студент демонструє досить переконливий рівень втілення художніх образів творів, що виконуються; відмічається правильне слідування авторському тексту та вірне застосування диригентських прийомів; підчас диригування студент проявляє вміння володіти увагою хорового колективу.

37–40 балів («добре») – відзначається цілеспрямована та систематична робота студента над удосконаленням диригентської техніки, але студент не завжди демонструє переконливий рівень втілення художніх образів творів, що виконуються; під час розкриття художнього змісту хорового твору спостерігаються окремі помилки в застосуванні диригентських прийомів та засобів зосередження уваги хорового колективу.

33–36 балів («достатньо») – відзначається недостатня наполегливість в напрямку оволодіння диригентсько-хоровими знаннями, уміннями та навичками; під час диригування налічуються досить суттєві недоліки диригентсько-хорової підготовки та виявляються значні помилки у розкритті авторському тексту та в застосуванні диригентських прийомів.

30–32 бали («задовільно») – наявна відсутність системності, наполегливості та старанності в оволодінні диригентсько-хоровими знаннями, уміннями, навичками; під час диригування наявні суттєві недоліки та значні порушення у відтворенні авторського тексту та застосуванні диригентських прийомів.

0–29 балів («незадовільно») – відзначається недбале ставлення до мистецтва хорового диригування: слабкий розвиток музичного мислення, пам’яті, низький рівень диригентсько-хорових знань, умінь, навичок; студент показує невпевнене знання виконуваних творів, невідповідне володіння диригентською технікою та відсутність диригентської ініціативи.

Рівень підготовки випускника під час роботи з хоровим колективом оцінюється за такими критеріями:

- знання нотного тексту (якість вивчення твору, пам’ять, текстова точність, темпова та метро-ритмічна чіткість, відсутність зупинок та виправлень);
- володіння технічними прийомами диригування, координація рук – синхронність та автономність рухів, м’язова свобода, тощо);
- ефективність керування хором;
- стильова та жанрова відповідність;
- виконавське втілення драматургії твору (якість формопобудови, співвідношення частин та цілого, переконливість кульмінацій, природність або штучність розвитку);
- артистизм та творча індивідуальність виконавця;
- знання специфіки розучування творів з хоровим колективом;
- володіння навичками роботи з хором.

Рівень підготовки випускника з аналізу хорових творів оцінюється за такими критеріями:

- розкриття всіх розділів плану аналізу хорових творів
- наявність методичних порад щодо подолання інтонаційних та ансамблевих труднощів;
- розкриття індивідуального бачення виконавської концепції;
- аналіз засобів музичної виразності хорових творів.

Шкала оцінювання:

46-50 балів («відмінно») – студент демонструє впевнену та енергійну організацію процесу розучування хорового твору; виявляє вміння самостійно налаштувати хор, швидко діагностуючи та ефективно усуваючи недоліки звучання; відзначається впевнена, яскрава презентація хорового твору на музичному інструменті та власним голосом. Аналіз хорових творів показує повне висвітлення питань, передбачених відповідним планом письмових аналізів хорових творів; наявність обґрунтування ансамблевої та інтонаційної проблематики, методичних порад, виконавського плану, розкриття індивідуального бачення виконавської концепції.

41–45 балів («дуже добре») – студент демонструє достатньо впевнену організацію процесу розучування хорового твору, але наявні певні труднощі під час роботи з хором та у діагностиці основних недоліків хорового звучання та їх подолання у відведений регламентом час; відзначається впевнена презентація хорового твору на музичному інструменті та власним голосом. Під час аналізу хорових творів студент досить повно висвітлює питання, передбачені відповідним планом, проте допускає незначні неточності в теоретичних та методичних питаннях.

37–40 балів («добре») – студент вміло розподіляє виділений на розучування час, але допускає незначні помилки під час презентації хорового твору на фортепіано, в процесі розучування часто звертається до музичного інструменту, мало користується власним голосом. Під час аналізу хорових творів поряд з досить повним висвітленням питань плану, студент допускає ряд помилок в аналізі засобів музичної виразності, проблем ансамблю та строю; традиційне бачення виконавської концепції.

33–36 балів («достатньо») – студент виявляє труднощі під час налаштування хору та не якісно виконує на фортепіано хорову партитуру; в роботі відзначаються недоліки звучання як окремих партій так і хору у цілому. Темп репетиції млявий, студент не чітко ставить завдання перед хоровим колективом. Під час аналізу хорових творів питання відповідного плану розкриті не повністю; відсутні методичні поради стосовно роботи з хором; виконавська концепція обґрунтована не переконливо.

30–32 бали («задовільно») – студент демонструє нездатність здійснити презентацію партитури на музичному інструменті, організувати процес розучування хорового твору та недостатньо реагує на суттєві недоліки звучання; виявляється недостатня ефективність роботи з окремими партіями та з хором у цілому. Під час аналізу хорових творів більшість питань плану не розкриті; студент погано орієнтується в партитурі, демонструє нездатність оперування понятійним апаратом, не формує власну виконавську концепцію.

0–29 балів («незадовільно») – студент демонструє недбале ставлення до роботи з хоровим колективом, слабке знання хорової партитури та невміння організувати процес вивчення твору; відзначається відсутність реакції на суттєві недоліки звучання. Аналіз хорового твору складений з суттєвими відхиленнями від затвердженого плану; аналіз засобів музичної виразності, методичні поради та бачення виконавської концепції відсутні.

4.4. Фортепіано

Рівень підготовки майбутнього магістра **оцінюється за 100-бальною шкалою**. Оцінкою з комплексного кваліфікаційного екзамену є сума балів, отриманих випускником за результатами перевірки його компетенцій як концертного виконавця **(0-60 балів)** та як ансамбліста **(0-40 балів)**.

Передбачається виконання магістрантом чотирьох інструментальних творів сольної програми (поліфонії, крупної форми, двох різнохарактерних п’єс) та двох ансамблевих творів (в якості концертмейстера з солістом-вокалістом/інструменталістом, у камерному чи фортепіанному ансамблі).

Першою частиною комплексного кваліфікаційного екзамену з фортепіано є концертний виступ в якості соліста-інструменталіста, який виконує чотири різнохарактерних твори.

Рівень підготовки випускника з фортепіано оцінюється за такими критеріями: - якість виконавської інтерпретації музичного твору, відповідність інтерпретації жанровій та стильовій естетиці, володіння технікою звуковидобування та тембровою палітрою музичного інструменту, доцільність динаміки та артикуляції, виразність фразування, координація музично-ігрових рухів та рівень технічної майстерності, наявність метроритмічного контролю, виконавська індивідуальність, артистизм виконання.

Шкала оцінювання:

54-60 балів («відмінно») – яскрава виконавська інтерпретація фортепіанних творів, систематична, результативна, цілеспрямована робота студента над удосконаленням фортепіанної техніки, застосування ефективних методик в роботі над фортепіанним твором; індивідуальне бачення та яскраве розкриття художнього образу творів; майстерне володіння інструментом, жанрово-стильова відповідність виконання; емоційність та виконавська воля.

48-53 балів («дуже добре») – систематична, результативна, цілеспрямована робота студента над удосконаленням фортепіанної техніки; студент демонструє досить переконливий рівень втілення художніх образів творів, що виконуються; правильне слідування авторському тексту; вірне застосування прийомів гри на фортепіано; вміння володіти увагою слухачів.

42-47 балів («добре») – цілеспрямована та систематична робота студента над удосконаленням фортепіанної техніки, студент не завжди демонструє переконливий рівень втілення художніх образів творів, що виконуються, слідує авторському тексту; спостерігаються окремі помилки в застосуванні прийомів гри на фортепіано, засобів зосередження уваги слухачів.

36-41 балів («достатньо») – недостатня наполегливість в напрямку оволодіння знаннями, уміннями, навичками в галузі фортепіанного виконавства, наявність досить суттєвих недоліків в інструментальній підготовці; значні помилки у слідуванню авторському тексту та в застосуванні засобів виконавської виразності.

30-35 бали («задовільно») – відсутність системності, наполегливості, старанності в оволодінні знаннями, уміннями, навичками в галузі фортепіанного виконавства, наявність суттєвих недоліків у інструментальній підготовці, значні порушення у відтворенні авторського тексту та застосуванні прийомів володіння інструментом, нездатність зосереджувати увагу слухачів.

0-29 балів («незадовільно») – недбале ставлення до фортепіанного виконавства, низький рівень розвитку музикального слуху, слабкий розвиток музичного мислення, пам’яті, низький рівень знань, умінь, навичок володіння інструментом, про що свідчить недбалість виконавської інтерпретації фортепіанних творів; невпевнене знання виконуваних творів; невідповідне володіння фортепіанною технікою; відсутність виконавської волі.

Рівень підготовки випускника як ансамбліста оцінюється за такими критеріями: правильність відтворення нотного тексту; майстерність ансамблевої взаємодії, синхронність артикуляції елементів музичної фактури (інтонаційна логіка, побудова фраз, речень, доцільність артикуляції); динамічний баланс звучання в ансамблі; вміння вибудувати звукову

«вертикаль», узгоджену з партією партнера (відчуття тембру, звукового колориту, засоби звуковидобування, характер туше, диференціація фактури, педалізація); узгодженість партії із загальною драматургією твору (якість формопобудови, співвідношення частин та цілого, переконливість кульмінації); стильова та жанрова відповідність, артистизм та творча індивідуальність виконавця.

Шкала оцінювання:

35-40 балів («відмінно») – створення цілісного музичного образу в ансамблі у належному темпі, характері, нюансуванні, штриховій та динамічній палітрі. Відповідність засобів виразності художньому змісту виконуваного твору. Повна ансамблева взаємодія, синхронність артикулювання елементів музичної фактури, гарний баланс звучання соліста та концертмейстера. Яскраве, бездоганне виконання, переконливе втілення художнього образу.

28-34 балів («дуже добре») – якісне володіння усім арсеналом ансамблевої вправності. Належне звучання ансамблю, коректне співвідношення звучання, ансамблева взаємодія. Виконання переконливе у стилістичному та технічному відношенні, але містить у собі помилки текстового характеру.

21-27 балів («добре») – виконанню не вистачає драматургічної переконливості, форма організована поверхово, є окремі технічні або стильові недоліки. Ансамблевій взаємодії не вистачає гнучкості, не зовсім переконливий баланс звучання.

14-20 балів («достатньо») – неточність ансамблевої взаємодії, порушений баланс звучання. Недоліки технічного та художнього характеру впливають на сприйняття музичного твору, віртуозні можливості обмежені; виконання містить помилки тексту та виправлення; звукофарбовий спектр небагатий, брудна педаль.

7-13 бали («задовільно») – наявність досить суттєвих недоліків у ансамблевій підготовці, у виконанні прослідковується лише елементарні професійні навички; слабке знання музичного тексту, значні помилки, виправлення та зупинки. Погана ансамблева взаємодія, асинхронність, викривлений баланс звучання.

0-6 балів («незадовільно») – відсутність ансамблевої взаємодії, асинхронність артикулювання елементів музичної фактури, викривлений баланс звучання, відсутність елементарних навичок звуковедення, розуміння музичного змісту, емоційна та м’язова скутість.

4.5. Оркестрові інструменти

Рівень підготовки майбутнього магістра **оцінюється за 100-бальною шкалою.** Оцінкою з комплексного кваліфікаційного екзамену **є сума балів,** отриманих випускником за результатами перевірки його компетенцій як соліста-інструменталіста **(0-50 балів**) та диригента оркестру (ансамблю) **(0-50 балів)**.

Передбачається виконання магістрантом чотирьох інструментальних творів: поліфонії, крупної форми, двох різнохарактерних п’єс та виступ студента в якості диригента оркестру з двома оркестровими творами. Студент має представити на іспит належно оформлену партитуру та підготовлені для гри в оркестрі партії твору, інструментованого або адаптованого до складу студентського колективу НН інституту культури і мистецтв.

Рівень підготовки випускника як соліста оцінюється за такими критеріями:

- знання нотного тексту (якість вивчення твору, пам’ять, текстова точність, темпова та метро-ритмічна чіткість, відсутність зупинок та виправлень);
- віртуозність (пальцьова швидкість, володіння технічними прийомами гри, координація рук – синхронність та автономність рухів, м’язова напруга, тощо);
- якість виконавської вимови (інтонаційна логіка, побудова фраз, речень, доцільність артикуляції, наявність динамічної шкали, організація ігрового часу, агогіка);
- звукофарбова чутливість (відчуття тембру, звукового колориту, засоби звуковидобування, характер туше, диференціація фактури);
- стильова та жанрова відповідність;
- виконавське втілення драматургії твору (якість формопобудови, співвідношення частин та цілого, переконливість кульмінацій, природність або штучність розвитку);
- артистизм та творча індивідуальність виконавця

Шкала оцінювання:

46-50 балів – якісна виконавська інтерпретація музичних творів: яскраве, бездоганне виконання, переконливе втілення художнього образу, доцільне використання засобів музичної виразності; майстерне володіння інструментом, впевнене знання нотного тексту, жанрово-стильова відповідність виконання; емоційність та виконавська воля.

41-45 балів – якісна виконавська інтерпретація музичних творів, виконання переконливе у стилістичному та технічному відношенні, але містить у собі помилки текстового характеру (випадкові зупинки або виправлення).

37-40 балів – коректно відтворений текст, але виконанню не вистачає драматургічної переконливості, форма організована поверхово, є окремі технічні або стильові недоліки.

33-36 балів – недоліки технічного та художнього характеру впливають на сприйняття музичного твору, віртуозні можливості обмежені; виконання містить помилки тексту та виправлення; звукофарбовий спектр небагатий.

30-32 бали – наявність досить суттєвих недоліків у музично-інструментальній підготовці, у виконанні прослідковується лише елементарні професійні навички; слабке знання музичного тексту, значні помилки, виправлення та зупинки.

0-29 балів – наявність граматичних та стилістичних помилок, недостатня координація та слабкий слуховий контроль, недбалість виконавської інтерпретації, неспроможність виконання творів напам’ять у повному обсязі, відсутність елементарних навичок звуковедення, розуміння музичного змісту, емоційна та м’язова скутість.

Рівень підготовки випускника як диригента оцінюється за такими критеріями:

- оволодіння основними прийомами диригування (простими, складними та складно-змішаними схемами диригування);
- застосування різних способів диригування засобами музичної виразності;
- диригентсько-вольові якості та артистичні здібності.

Шкала оцінювання:

46-50 балів – створення цілісного музичного образу у звучанні оркестру у належному темпі, характері, нюансуванні, штриховою та динамічною палітрою. Відповідність засобів диригентської виразності художньому змісту виконуваного твору. Своєчасне подання остаточного варіанту партитури та партій для розучування в оркестрі.

41-45 балів – якісне володіння усім арсеналом диригентської вправності. Належне звучання колективу, добра реалізація усіх поставлені диригентом завдань, належне реагування оркестрантів на вимоги диригента у процесі інтерпретації твору. Вчасно подані для виконання оркестром партитура та партії мали окремі неточності та потребували незначного доопрацювання.

37-40 балів – належне виконання музичного твору оркестром та відповідність вмінь диригента щодо передачі характеру, темпу, динаміки, образного змісту виконуваного музичного твору. Певне запізнення зі строками подачі партитури та партій оркестровому колективу. Подані в оркестр партитура та партії потребували доопрацювання та виправлення помилок,

33-36 балів - виконання диригентом твору містило певні невідповідності щодо характеру, художнього змісту, темпу або динаміки. Реагування колективу на мануальні та інші форми комунікації з диригентом мали певні недоліки. Підготовлені партитура та партії потребують значного доопрацювання. Невчасно подана партитура та написані партії скоротили час вивчення твору оркестровим колективом та вплинули на якість його виконання.

30-32 бали - виконання диригентом творів містить помилки та неточності, відхилення від схеми тактування, окремі забування тексту музичного твору, гра оркестру має тьмяне звучання та відповідне реагування на вимоги диригента. Невчасно подана партитура та партії поставили під загрозу виконання твору оркестром.

0-29 балів - текст музичного твору має значні помилки, штрихова, динамічні та художні особливості музичного образу відтворені в жестах диригента примітивно або мають значні помилки. Робота над партитурою та написанням партій не доведена до кінця, а тому не подана до виконання, або подана зі значним запізненням, що унеможливлює її виконання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	**A**	**відмінно**
82 – 89	**B**	**добре**
74 – 81	**C**	
64 – 73	**D**	**задовільно**
60 – 63	**E**	
35 – 59	**FX**	**незадовільно з можливістю повторного складання**
1 – 34	**F**	**незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни**

5. форма підсумкової атестації

Екзамен.

6. Програма:

6.1. Академічний спів

1. Виконання концертної програми з академічного вокалу.
2. Ансамблеве вокальне виконавство.

6.2. Естрадний спів

1. Виконання концертної програми з естрадного вокалу.
2. Ансамблеве естрадне вокальне виконавство.

6.3. Хорове диригування

1. Виступ із концертною програмою в якості диригента хору.
2. Робота з хоровим колективом та аналіз хорових творів.

6.4. Фортепіано

1. Виконання концертної програми на фортепіано.
2. Виконання творів у якості ансамбліста.

6.5. Оркестрові інструменти

1. Виконання концертної програми на музичному інструменті.
2. Виступ із концертною програмою в якості диригента оркестра.

7. Зміст (орієнтовний репертуарний)

7.1. Академічний спів

Арії: Джакомо Пуччіні, арія Тоски з опери «Тоска». Сергій Рахманінов, сл. Федора Тютчева «Весняні води». Христофор Глюк, арія Париса з опери «Парис та Єлена». Джузеппе Джордані «Caro mio ben». Джакомо Пуччіні, арія Каварадоссі з опери «Тоска». Семен Гулак-Артемовський, молитва Андрія з опери «Запорожець за Дунаєм». Микола Лисенко, арія Остапа з опери «Тарас Бульба». Джакомо Кариссими. «Vittoria, vittoria, mio core!».

Романси та пісні: Андрій Штогаренко, сл. Тараса Шевченка «Якби мені черевики». Ц. Біксіо «Місячна серенада». Українська народна пісня в обробці Леоніда Кауфмана «Спать мені не хочеться». Українська народна пісня в обробці Натана Шульмана «Повій вітре на Вкраїну». Петро Чайковський, сл. Данила Ратгауза «Снова как прежде один». Українська думка в обробці Владислава Заремби «Дивлюсь я на небо». Борис Шереметьєв, сл. Олександра Пушкіна «Я Вас любил». Українська народна пісня «Бандуристе, орле сизий». Микола Лисенко, сл. Івана Франка «Безмежнеє поле». Українська народна пісня в обр. Миколи Лисенка «Там де Ятрань круто в'ється».

7.2. Естрадний спів

Світовий естрадний хіт мовою оригіналу: «Can't take my eyes off you», муз. Bob Crewe сл. Bob Gaudio. «Simply the best», муз. Х. Найт, сл. М. Чепмен. «Broken vow», муз. і сл. Lara Fabian. «Venus», з реп. The Shoking Blue. «Memory», муз. і сл. A. L. Webber. «Show must go on», з реп. Queen. «Shape of my heart», з реп. Sting. «Feeling good», з реп. Muse. «Adagio», муз. T. Albinoni, сл. L. Fabian. «Hello», муз. і сл. Adele Adkins.

Українська естрадна пісня або естрадний романс: «Україна – це ти», муз. Тіни Кароль, сл. М. Бровченка та Тіни Кароль. «Червона рута», муз. і сл.

В. Івасюка. «Заспіваймо пісню за Україну», муз. і сл. О. Пономарьова. «Ой ти, дівчино, з горіха зерня», муз. А.Кос-Анатольський, сл. І. Франко. «Водограй», муз. і сл. В. Івасюка. «Чортополох», муз. і сл. Є. Рибчинського. «Лелеча доля», муз. І. Кириліної, сл. В. Цілого. «Гай, зелений гай», муз. О. Злотника, сл. Ю. Рибчинського. «Мій рідний край», муз. і сл. М. Мозгового.

Сучасний естрадний романс або балада мовою оригіналу: «Мама моя», муз. І. Крутого, сл. Lara Fabian. «Однообразные мелькают», муз. А. Бальчев, сл. Н. Гумилёв. «Strangers in the night», муз. Ч. Сінглтон, сл. Е. Снайдер. «Как жаль», муз. і сл. Л. Деліоніді.

Пісня (сцена) з мюзиклу або вокальний твір з саундтреку до фільму: «Memory», муз. Е. Л. Уеббер, сл. Т. Еліот. «Please don't make me love you», муз. і сл. D. Black, F. Wildorn, Ch. Hampton. «My favorite things», муз. і сл. R. Rogers, O. Hammerstein II. «Hallelujah», муз. і сл. Leonard Cohen. «Hit the road Jack», муз. та сл. Percy Mayfield.

Сучасний естрадний ансамблевий вокальний твір українських композиторів (або українською мовою): «Не топчіть конвалій», муз. М. Скорик, сл. Р. Братунь. «Чарівна скрипка», муз. І. Поклад, сл. Ю. Рибчинський. «Запитай у серця», муз. О. Семенов, сл. В. Кудрявцев. «Зелен клен», муз. І. Поклада, сл. Ю. Рибчинський. «Біля річки, біля озера», муз. І. Шамо, сл. Л. Каширіна. «Лісова пісня», муз. О. Зуєв, сл. А. Навроцький. «Намалюй мені ніч», муз. М. Скорик, сл. М. Петриненко.

Ансамблевий твір з мюзиклу або з саундтреку до фільму: «Smoke gets in your eyes», муз. Дж. Керн, сл. О. Харбах. «Tears on my pillow», муз. і сл. S. Bradford & A. Lewis. «The way you look tonight», муз. і сл. Дж. Керн. «I could have danced all night», муз. Ф. Лоу, сл. А. Лернер. «Hello, Dolly», муз. і сл. Дж. Херман. «Moon river», муз. Г. Манчіні, сл. Дж. Мерсер. «Shadow of you smile», муз. Дж. Мендел, сл. П.Ф. Вебстер.

7.3. Хорове диригування

Твори без супроводу: Українська народна пісня в обробці М. Леонтовича «Котилася зірка». Українська народна пісня в обробці М. Леонтовича «Пряля». Українська народна пісня в обробці М. Леонтовича «Щедрик». Б. Лепкий, Л. Лепкий. «Чуєш, брате мій», обробка А. Авдієвського. Б. Лятошинський «Люблю похмурі дні». О. Яковчук «Щедрівка». Р. Щедрін «Перша крига». Укр. нар. пісня в обробці О. Нєкрасова «Розкопаю я гору».

Твори з супроводом: Дж. Верді. Хор з І дії опери «Набукко». С. Людкевич. «Гагілка». Г. Майборода. Хор з опери «Мілана». Л. Бетховен. «Kyrie» з меси до-мажор. П. Чайковський хор з опери «Євген Онєгін» «Девицы-красавицы».

Твори для роботи з хором: Є. Карпенко «Колядка». М. Людіг «Лісове озеро». Р. Шуман «Вечірня зірка». В. Шебалін «Конвалія». Українська народна пісня в обробці М. Леонтовича «Налетіли журавлі». Українська народна пісня в обробці М. Леонтовича «Пливе човен». Польська народна пісня «Вісла».

7.4. Фортепіано

Сольна програма. Циклічна поліфонія: І. С. Бах: Прелюдія і фуга з ДТК (т. І або ІІ); «Французька» або «Англійська» сюїта; Партита; Токата. Д. Шостакович: Прелюдія і фуга (24 прелюдії і фуги). М. Скорик: Прелюдія і фуга (12 прелюдій і фуг). П. Чайковський: Прелюдія і фуга. С. Франк: Прелюдія, хорал і фуга; Прелюдія, фуга і варіація.

Твори великої форми: І. С. Бах: Концерти d-moll, f-moll, g-moll. Й. Гайдн: Соната (тт. 1-4); Концерти D-dur, G-dur. В. А. Моцарт: Соната (тт. 1-2); Концерти №№1-27. Л. Бетховен: 32 сонати для ф-но; Концерти №№ 1-3. Ф. Мендельсон: Концерт d-moll. Ф. Шопен: Концерти №№1, 2. Ф. Ліст: Концерт №1. К. Сен-Санс: Концерти №2, 5. П. Чайковський: Концерти №№1,2. С. Рахманінов: Концерти №№1-3.

П'єса українського композитора: М. Лисенко: Прелюд до мінор, Концертний Вальс, Експромт ля мінор, Мрії. Л. Ревуцький: Прелюдії тв. 4, 7, 11; Пісня. В. Косенко: Поеми-легенди №1-2. М. Скорик: Партита №5 (Вальс, Арія, Фінал). М. Штогаренко: Етюди-малюнки. І. Шамо: Берізка, Веснянка, цикл «Гуцульські акварелі», «Українська сюїта». М. Кармінський: п'єси з Партит. Ю. Іщенко: Токата. І. Сасько: цикл «Відгомін століть».

Акомпанування солісту. Камерно-вокальні твори: Бетховен Л.: «Кохаю тебе», «Спогад». Брамс І.: «Колискова». Гріг Е.: «Пісня Сольвейг». Косенко В.: «В Сибір», «Вечірня пісня», «Вітер легковійний», «Говори, говори», «І знов душа моя», «Колискова», «Осінній вечір», «Сльози». Масканьї П.: «Сіціліана». Мендельсон Ф.: «На крилах пісні», «Фіалка», «Весняна пісня». Шопен Ф.: «Бажання», «Воїн».

Обробки українських пісень: «Балада про Довбуша», обробка Задора. «Вітер віє горою», обробка Лисенко. «Віють вітри», обробка Лисенка. «Ворскло річка», обробка М. Лисенка. «Діброво зелена», обробка Скорика. «Дивлюсь я на небо», обробка Заремби. «За горою, за крутою» («Про пана Саливона»), обробка Ревуцького. «Зоре моя вечірняя», гармонізація Уманса.

Фрагменти з опер та ораторій: Бортнянський Дм.: Арія Перлажуа з опери «Свято Сеньйора»; Арія Доктора з опери «Син-суперник». Гендель Г.: Ораторія «Самсон»: дві арії Самсона, Арія Даліли. Кальман І.: Пісня Мариці із оперети «Мариця». Моцарт В.А.: Опера «Весілля Фігаро»: арія Барбаріни «Впустила, загубила», арія Керубіно «Серце хвилює», арія Сюзани.

Інструментальні твори: Брамс І.: Скерцо. Барток Б.: Румунські танці. Бах І.: Арія; Сіціліана. Бетховен Л.: Романс Фа мажор, Соль мажор. Брамс І.: Угорські танці. Венявський Г.: Легенда; полонез Ре мажор; Скерцо-тарантела. Вьєтан А.: Балада і полонез соч. 38. Гендель Г.: Пасакалія. Глазунов О.: Пісня менестреля. Крейслер Ф.: Віденський каприс.

7.5. Оркестрові інструменти

Бандура

Поліфонія: Й. С. Бах: Прелюдія і фуга (До мажор); Бурре. М. Дремлюга: Прелюдія і фуга (Мі мінор). Г. Гендель: Пасакалія; Фуга c-moll; Фуга a-moll. Д. Ціполлі: Фугета g-moll; Фугета a-moll. Ю. Грицун: Чакона.

Твори великої форми: Г. Гендель: Концерт D-dur (II,III ч.). А. Вівальді: Концерт для флейти з оркестром G-dur (перекладення А. Шатского). Невідомий автор XVI ст.: Зелені рукави. В. А. Моцарт: Полонез. Г. Гендель: Алеманда з сюїти d-moll (перекладення В. Іщенко). Д. Скарлатті: Соната перекладення В. Іщенко.

Варіації: С. Баштан: Варіації на укр. нар. пісню «Йшли корови із діброви». М. Глінка: Варіації на тему Моцарта. Г. Гембера: Варіації на укр. нар. пісню «Марена». К. Новицький: Варіації на дві укр. нар. теми. А. Муха: Варіації на укр. нар. пісню «Взяв би я бандуру». К. Мясков: Варіації на дві укр. нар. теми; Варіації на укр. нар. пісню «Ой співаночки мої»; Варіації на укр. нар. пісню «Якби мені черевички». В. Кухта: Скерцо. О. Герасименко: Варіації на укр. нар. пісню «В кінці греблі, шумлять верби».

Інструментальні твори: О. Гук-Кабачій: «Весна без тебе»; «Наспів ранкового моря». О. Дегтяр: Концертний етюд. Є. Дога: Сонет. Є. Лінгвінський: «Зорепад». О. Вінницький: «Босса-нова». Я. Стецюн: Український танок. М. Дремлюга: Дума. О. Герасименко: Елегія; Роздум. Г. Матвіїв: «Блюз нічного причалу»; «Місячна доріжка». М. Скорик, обр. Я. Джусь: Мелодія. О. Левицький: Прелюд.

Вокально-інструментальні твори: Сл. і муз. О. Дегтярь: «Світ одвічної краси». Укр. нар. пісня в обробці О. Герасименко: «Ой я знаю, що гріх маю». С. Гулак-Артемовський: Романс Оксани. Укр. нар. пісня в обробці М. Лисенка «Дощик». Укр. нар. пісня: «Зоре моя вечірняя». Муз. В. Титаренка сл. Б. Списаренка: «Журавка». Муз. І. Шамо сл. Ю. Рибчинського: «Три поради». Муз. Р. Лісової, сл. Т. Акименка: «Доле моя». Муз. Р. Лісової, сл. С. Карнієнко: «Розкажи, матусю…».

Баян, акордеон

Поліфонія: І. С. Бах. Прелюдії і фуги з ДТК; Партита; Токата; Триголосна інвенція A-dur. А. Кусяков: Партита. Й. Пахельбель: Чакона, Прелюдії і фуги.

Твори великої форми: Й. Гайдн: Соната D-dur. В. Золотарьов: Соната №3. В. А. Моцарт: Соната F-dur. В. Семьонов: Соната №2 «Basqueriad». Д. Скарлатті: Соната E-dur.

П'єси: А. Гайденко, В. Подгорного, В. Зубицького, В. Власова, А. Білошицького, В. Семенова, В. Грідіна. Ф. Мендельсон: «Пісня без слів». Ф. Шуберт-Ф. Ліст: Вальс-каприс №6 з циклу «Віденські вечори». Я. Сібеліус: «Сумний вальс». М. Мошковський: Іспанський каприс. Г. Венявський: Скерцо-тарантела. В. Дікусаров: Скерцо. В. Власов: «Веснянка». В. Підгорний: Ретро-фантазія. О. Шмідт: Токата №2.

Скрипка

Поліфонічні твори: Й. С. Бах: Сонати та партити для скрипки соло. Г. Телеман: Фантазії для скрипки соло.

Твори великої форми: В. Моцарт: Концерти №№1-5. А. Штогаренко: Концертіно. Й. С. Бах: Концерти ре-мінор, мі-мажор, ре-мажор. А. В'єтан: Концерти № 2, 4, 5. Т. Віталі: Чакона. Ф. Мендельсон: Концерт. А. Дворжак: Концерт. Е. Лало: Іспанська симфонія.

П’єси зарубіжних композиторів: А. Бабаджанян: Експромт. Б. Дворіонас: Елегія. Г. Вінявський: Легенда; Мазурки. А. В’єтан: Тарантелла. В. А. Моцарт: Рондо. Ф. Шуберт: Романс. Р. Шуман: Романс. П. Сарасате: Іспанські танці. А. Хачатурян: Пісня-поема.

П’єси український композиторів: Р. Гліер: Романс. В. Гомоляка: Карпатська легенда. Л. Дичко: Веснянка. І. Карабіц: Ліричні сцени. Я. Лапінський: Рапсодія. Ю. Мейтус: Варіації на українську тему. М. Скорик: Карпатська рапсодія; Каприс для скрипки соло. А. Станко: Скерцо. Є. Станкович: Триптих.

Диригування оркестром:

Увертюри та варіації для оркестру: Аренський А.: Опера «Сон на Волзі» (увертюра). Баласанян С.: Музика з балету «Лейлі і Меджнун». Бетховен: Симфонії, увертюра «Егмонт». Бізе Ж.: музика до драми А. Доде «Арлезіанка»; опера «Кармен» (увертюра). Брамс Й.: Симфонії. Вагнер Р.: опери «Тангейзер», «Рієнци» (увертюри). Гаджібеков У.: опера «Кер Оглі» (вступ). Глазунов О.: «Урочиста» увертюра. Гліер Р.: музика з балету «Мідний вершник». Гуно Ш.: опера «Фауст» (танці). Гріг Е.: музика до драми Г. Ібсена «Пер Гюнт». Данькевич К.: опера «Богдан Хмельницький» (увертюра). Моцарт В. А.: опера «Чарівна флейта» (увертюра); Симфонії.

Оркестрові п’єси: В. Матвійчук: «Ватра» для сопілки з оркестром. В. Василевський: «Балада» для сакс-альта з оркестром. П. Дзон: «Саксоманія» для сакс-баритона з оркестром. Г. Гаранян: «Балада» для сакс-тенора з оркестром. Р. Глієр: «Романс» для валторни з оркестром. Н. Пашаєв: «Експромт» для валторни з оркестром. Ю. Фучік: «Старий воркун» для фагота з оркестром. В. Хватов: «Окуньчик» для гобоя з оркестром. В. Анікін: «Фієста барабанів» для ударних з оркестром. М. Діксон: «Прощай чорний дрозд» для флейти з оркестром.

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Антонюк В.Г. Постановка голосу: *навчальний посібник для студентів вищих муз. навч. закладів.* Київ: Українська ідея, 2000. 68 с.
2. Антонюк В.Г. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект: *Монографія*. Видання друге, перероблене і доповнене. Київ: Українська ідея, 2001. 144 с.
3. Безугла Р.І. Баянне мистецтво в музичній культурі України (друга половина ХХ століття) : автореф. дис. … канд. мистецтвознав. : спец. 17.00.01 – Теорія та історія культури. Київ: 2004. 20 с.
4. Бенч О.Г., Шокало О.Г. Український хоровий спів. Київ: Український світ, 2002. 440 с.
5. Бобечко О. Витоки і розвиток камерних ансамблевих форм жіночого бандурного виконавства. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2009–2010. Вип. 17–18. С. 332–339.
6. Брояко Н.Б. Методика навчання гри на бандурі: навчальний посібник. Київ: 2007. 230 с.

7. Булда М.В. Естрадно-джазова музика в акордеонно-баянному мистецтві України другої половини ХХ – початку ХХІ століття: композиторська творчість і виконавство : дис. канд. мистецтвознав. : 17.00.03 – Музичне мистецтво. Харків, 2007. 270 с.
8. Ваврик О. Кобзарські школи в Україні. Тернопіль: Збруч, 2006. 221 с.
9. Голяка Г.П. Творчість Володимира Зубицького в контексті розвитку сучасного баянного репертуару: автореф. дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.03 – Музичне мистецтво. Харків: ХДУМ імені І.П. Котляревського, 2008. 16 с.
10. Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1998. 223 с.
11. Давидов М.А. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2004. 287 с.
12. Дрожжина Н.В. Функції мікрофону у вокальному виконавстві на естраді. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. Вип. 15. Харків : ХДУМ ім. Котляревського, 2005. С. 77–86.
13. Дутчак В. Бандурне мистецтво українського зарубіжжя ХХ – початку ХХІ століття: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2013. 488 с.
14. Душний А. Виконавські досягнення Львівської школи баянно-акордеонного мистецтва у 1990-х – 2000-х роках. Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ-ХХІ століть: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Дрогобич: Посвіт, 2007. С. 208-214.
15. Жеплинський Б.М. Коротка історія кобзарства в Україні. Львів: Край. 2000. 196 с.
16. Князєв В.Ф. Еволюція виконавської техніки в українській баянній школі (друга половина ХХ століття) : автореф. дис. … канд. мистецтвознав. : спец. 17.00.03 – Музичне мистецтво. Київ, 2005. 20 с.
17. Колодуб І.С. Теорія вокального мистецтва. Харків, 1996. 199 с.
18. Коломоєць О. М. Хорознавство. Київ: Либідь, 2001. 167 с.
19. Люш Д. Розвиток і охорона співацького голосу. Київ: Муз. Україна, 1988. 138 с.
20. Падалка Г. Педагогіка мистецтва: теорія та методика викладання мистецьких дисциплін. Київ: Освіта України, 2008. 274 с.
21. Прядко О.М. Розвиток співацького голосу: методичні рекомендації для викладачів вокалу та студентів музично-педагогічних факультетів вищих навчальних закладів. Кам’янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2009. 92 с.
22. Семешко А. А. Баянно-акордеонне мистецтво України на зламі ХХ–ХХІ століть: довідник. Тернопіль : Богдан, 2009. 244 с.
23. Стахевич О.Г. Основи вокальної педагогіки. Ч. 1: Природно-наукові теорії сольного співу. Курс лекцій. Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2002. 92 с.